СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 38. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 23. лютого 1946. No. 38. New York and Jersey City, Saturday, February 23, 1946. Vol. LIV

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.

ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ СОВЄТАМИ І КАНАДОЮ ЧЕРЕЗ АТОМОВУ БОМБУ

Видана в Москві через радіо урядова заява в справі шпигунської афери в Канаді стверджує, що представники Совєтів діставали в Канаді деякі інформації тайного характеру в справі атомової бомби. Та ці інформації, як кажеться, властиво не були тайними, бо їх можна було знайти в американській книжці д-ра Генрі Смита. Теж сказано, що вони були безвартісні, бо російська техніка поступила на тому полі далеко вперед. Це „смішне", щоби вони могли бути загрозою безпеці Канади, а говорити інакше, кажеться далі, значить заохочувати до посилення непогамованої проти-совєтської активности. Теж сказано, що совєтська амбасада в Отаві не є в те замішана.

КНИЖКА А. Д. МАРГОЛІНА.

Незабаром появиться на книгарському ринку книжка А. Д. Марголіна "From a Political Diary: Russia, The Ukraine. America (1905-1945)". Видає її Коломбія Юніверзіті Прес. Друк уже на викінченню. Автор книжки відомий, між іншим, з цього, що був головою Української Дипльоматичної місії уряду У. Н. Р. в Англії, в роках 1919-1920. В першій частині цеї книжки автор присвятив багато місця українському визвольному рухови, що піднявся з вибухом російської революції. Він був теж і членом Української Делєгації на Міжнародну Мирову Конференцію і як такий був учасником розмов з такими особистостями як Вилсон, Клемансо, Сесил, Ленсинг та інші. В другій частині автор обговорює американську заграничну політику та її відношення до Сходу Европи впродовж останніх 25 років. В додатку будуть видруковані документи великої ваги, що відносяться до України років 1917-1920. А теж і ті меморіяли, що відносяться до американської політики супроти Сходу Европи, які автор висилав до департаменту стейту в Вашингтоні впродовж років 1933-1943.

НЕ ЗРІКАЮТЬСЯ!

Бувший польський уряд, як і фейлетоніст ґазети „Нови Сьвят", далі ніяк не зрікаються „східних земель Польщі" і „Малопольські" в „користь Росії", чи взагалі в чиюнебудь користь. Вони далі не згадують ні словом про господара тих земель — за український нарід. „Нови Сьвят" ще передає право до тих земель „наступним польським поколінням".

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК.

З українського роду капітан Іван І. Гіс, доброволець Американської Армії від 1940 року, що дістав рангу капітана в 20-тій Летунській Дивізії, втратив життя в нещасливім випадку саме в часі, коли мав дістати звільнення з армії. Похований на українськім католицькім цвинтарі в Філядельфії.

З ХЛОПСЬКОГО ГУМОРУ.

Польські ґазети в Америці передали картину з нарад конґресу польських людовців в Польщі. Пишуть, що там було повно хлопських репрезентантів, що добре визнавались в політичній ситуації, себто, що Польща нині цілковито в руках комуністів і під контролею Москви. Це значить, що леґальні там тепер тільки комуністичні голоси, а всі інші — нелеґальні. Отже в розгарі якоїсь дискусії встав один хлопський посол і домагався голосу „в справі наглій", бо треба „направити велику кривду". Діставши слово, сказав, що так є, що в Польщі є донині нелеґальні політики, що не мають змоги леґально працювати для добра краю, а це є „скандалом для цілої демократичної Польщі". Слухаючи такої бесіди президія змішалась; на салі запанувала мертва тишина. Всі налякались. Та ситуація нагло змінилась, як почули, що посол поставив внесення, що щоби вже раз у демократичній Польщі узаконнити комуністичну партію і дати їй змогу працювати леґально. На салі повстав загальний сміх, а по ньому грімкі оплески...

ПЛЯНУЄТЬСЯ.

Совєтські джерела передають, що директор київської кіностудії Горський розіслав до ґазет плян фільмів, які задумується висвітлити в 1946 році. Отже Іван Кочерга передав для екрану свою песу „Ярослав Мудрий". Поет Любомир Дмитерко передав сценарій „Ватутін", в якому представлене боєве життя ґен. Ватутіна. Олександер Корпиленко написав сценарій на підставі повісти П. Куліша „Чорна Рада". Михайло Тардов написав сценарій „Життя триюмфує" про тих, що відбудовують Донбас. Іван Скляренко написав побутову комедію „Єфрейторська слава", а Юрій Яновський комедію „Київська соната". М. Смирнова написала сценарій „Хрещатик" про тих, що відбудовують головну вулицю міста Києва.

ПАПА ПРОТИ ІМПЕРІЯЛІЗМУ, МАСОВОГО ПРИМУСОВОГО ВИСЕЛЕННЯ І НАСИЛЬНОЇ РЕПАТРІЯЦІЇ

Згоди наділення нових кардиналів пурпуровими біретами папа Пій XII. виголосив промову, що має різкий політичний характер. Її вважають голосом „воюючої Церкви" і критикою політики Совєтської Росії та комунізму, проти яких взиваєтся стати цілому Католицькому Світови. Папа підкреслив наднаціональний і вселенський характер Церкви і взивав усіх прийти до неї, а не обожати як всесильну Державу та покланятись імперіялістичним тенденціям. Папа наклеймив „політику сили" і перевагу „Потуг", що як той біблійний Левіятан хотілиб самі всьо зїсти, а далі виступив проти масових виселень та насильної репатріяції скитальців. Промова була виголошена з надзвичайним притиском. І, як пишуть кореспонденти, була така багата змістом, що годі її цілком переповісти, а таки треба читати самий її текст.

В СПРАВІ СКИТАЛЬЦІВ.

Інтерпелюючи в Організації Обєднаних Держав у справі скитальців в Европі, британський соціялістичний посол, Р. Р. Стокес, казав таке: „Тисячі скитальців походять з України, балтійських країв та східної Польщі. Здається, що в Ялті повзято найбільш нелюдську ухвалу, яка цілковито суперечить духови Атлянтійського Чартеру".

Ц. Е. Ф. КЛЮБ У ЛОНДОНІ.

Центральний Европейський Федеральний Клюб в Лондоні (16 Thurloe Street, London S. W. 7). видав відозву до „братів українців і білорусинів", в якій пишеться таке: „Остання війна наглядно доказала, що доки народи Середущої Европи не порозуміють ся і не зеднаються, їхня незалежність буде завжди загрожена, а їхня доля буде завжди вирішена імперіялістичними п о т у г а м и... Нашим остаточним стремлінням є запобігти всім тим нещастям, яких ми були свідками... Ми згідно переконані, що наші країни можуть забеспечити свою долю у великій Федерації Середущої Европи, до якої належить увесь простір між Німеччиною і Росією... Ми, Федераційний комітет австрійців, білорусинів, естонців, латишів, литомців, мадярів, поляків, словаків, українців та чехів, звертаємось до вас із закликом підтримати нас в боротьбі за цю ідею, поширювати її між нашим громадянством та знайти засоби для її здійснення... Наша Федерація не є агресивною і ніколи такою не буде. Нашою метою є боронити нашу народну культуру, основану на християнстві та на великій західній цивілізації". За Федераційний Комітет підписали: Карель Льохер, Володимир Соловій, як секретарі, Евальд Й. Якобзон, як голова.

„НІМЦІ У ЛЬВОВІ".

Так оголошено у Львові в грудні м. р. фотовиставку, в якій виставлено фотографії, зібрані підчас розсліду націстівських злочинів в часі німецької окупації. Ті злочини страшні, нелюдські. Але дійсність така, що для повного образу терпінь людности треба би ще дати другу виставку п. н. „Совєти у Львові".

НІМЦІ ВИННІ.

Протестантський н і м е ц ь к и й провідник, пастор Мартин Німелер, бувший субмариновий командант і особистий вязень Гітлера впродовж девять років, визнав у Женеві на зїзді протестантських та православних провідників, що його край у цій війні завинив, хоч є між німцями тенденція цю вину зменшати.

ЕСПАНІЯ МОНАРХІЄЮ.

Ґенералíссимус Франсіско Франко заявив, що якщоб запитати еспанський нарід про те, якою має бути Еспанія, республикою чи монархією, то нарід був би за королем. Це сказано в часі, коли в Португалії ідуть переговори з Дон Хуаном, претендентом на еспанський престіл.

ПАНЧУК-ЧЕРНЯВСЬКА.

Як упродовж останніх років писалося про діяльність в домівці Українсько-канадійських Вояків в Лондоні, то завжди були згадки за працю летунського старшини Богдана Панчука з Саскатуну, а теж і за працю капраля Анни Чернявської з Веґривил, Алта. Тепер звідомляють з Лондону, що обидвоє одружились. Зараз по шлюбі вислано молодого в службових справах з Англії до Німеччини. Б. Панчук є головою Союзу Українсько - Канадійських Вояків за морем та головою Українського Допомогового Бюра в Лондоні.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Тепер то не перестерігають!

Хто не памятає большевицького блахмана з часів війни, коли то комуністи виявляли себе тисяч-процентовими американськими патріотами? Очевидно тільки від тої хвилини, як Гітлер зірвав дружбу з Сталіном.

Хто не памятає, тої скаженини, з якою вони тоді накидались на український визвольний рух? Тоді-ж вони проголосили без розбору усіх українських провідників зрадниками і шпигами в користь Гітлера і Німеччини, якщо вони не визнавали Сталіна і комуністів „визвольниками".

Хто не памятає, як вони мов божевільні чіпались українського народнього життя в Америці, неконтрольованого комуністами? Чіпались як знаємо, українських народніх організацій, українських народніх працівників, українських народніх ґазет. Ще й взивали американську владу, щоб ті організації та газети закрити, а провідників позамикати, чи відставити до концентраційних таборів!

Хто не памятає, як вони лякали українське громадянство в Америці, зокрема українських робітників по фабриках і взивали їх, щоби покидали українські народні товариства і не читали українських народніх ґазет? І то кажучи, що тим звільнять себе від урядових слідств і запідозрінь в нельояльности до Америки.

І хто вкінці не памятає, як то через радіо чи через різні американські видавництва пробували комуністи та їхні прислужники шукати за „українськими саботажниками" і „терористами", чи „бомбовими замаховцями і вбивниками"? Найдурніша сплітка, найнікчемніша видумка, знаходила тоді розголос, якщо вона була проти українців, що не є з комуністами.

Та все це, як знаємо, українське громадянство в Америці витерпіло. І вийшло з війни з честю і з осягами такої відданости нашій американській землі, що ними можна дійсно гордитись. Іншими словами сталось те, що ми тоді заповідали, взиваючи наше громадянство до рівноваги і довіря до влади нашого краю.

А тепер пригляньмося, як стоять справи з большевиками, коли то Америка чи Канада загрожені не сплітками і брехнями, але чимсь таким, про що говорить сам уряд. Та коли іде про найсильнішу зброю у світі, від якої нині залежить просто ціле істнування не то малої держави, а навіть такої потуги як Злучені Держави, чи Брітійський Камонвелт.

Маємо тут на думці те, про що легко догадатись, а це те шпигунство, що ведене при помочі совєтських урядовців в Канаді в тому напрямі, щоби видістати тайни, звязані з дослідами над атомовою енергією, зглядно спорядужванням атомових бомб. Мабуть ніхто не буде сумніватись, що уряд Канади не був би зважився щось таке оголошувати, якщоби не мав певних доказів, що таке шпигунство велося. Це річ очевидна. Бож усі знаємо, як то обережно поступають урядові чиники в Злучених Державах чи Канаді з усім, що відноситься до Совєтів, та як у многому просто Совєтам потурають. Значить, тут іде вже про поважну справу. Важну ще й з цього боку, що урядово звідомляють, що в це шпигунство є втягнені комуністичними агентами цілком невинні люди, що просто не здавали собі навіть справи, що вони роблять, чи передають. Таке має бути в Канаді. І таке може бути в Злучених Державах, де теж за тим слідкують.

Тепер погляньмо на цю справу збоку льояльного канадійця чи американця, в тому і такого, що є з українського роду. Чи в такому випадку, коли вже сам уряд заговорив публично про небеспеку і шпигунство, можна таку річ збувати легкодушно глузуванням і називати її „видумкою Герста", чи „божевільною балачкою"? А саме так пишуть про це большевицькі У. Щ. Вісті, от хочби в числі з 19. лютого 1946.

Ми не хочемо на нікого вказувати пальцем. Це робить уряд, Канади чи наш. Ми тільки вказуємо на подвійний комуністичний розрахунок. Комуністи підшиваються під американський чи канадійський патріотизм, як їм треба нищити своїх противників, а властиво противників кривавого кремлінського режиму. Тоді нацьковують на тих противників, представляючи їх небеспекою для Америки. Зате ідуть навіть отверто проти інтересів Злучених Держав чи Канади, якщо приходиться їм вибирати між інтересами тих країв і Совєтів. Ось це є та причина, чому комуністична преса обороняє тепер совєтське шпигунство, звернене проти найсильнішої оборонної зброї Злучених Держав чи Канади, хоч повинна би остерігати перед шпигунами і взивати до льояльности супроти Америки.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

„УКРАЇНСЬКА АГОНІЯ".

Під таким наголовком помістив торонтонський „Ди Івнінґ Телеґрем" з 9. лютого б. р. довгу статтю проф. Ватсона Кірконела про насильну репатріяцію українських скитальців в Европі. Вона зачинається словами: „Нові смертельні судороги найшли на мучений український нарід — судороги через примусову репатріяцію до совєтського пекла". Стаття написана, між іншим, ще й зприводу комуністичної нагінки на мейора міста Торонта за те, що виступав на вічу в обороні скитальців. Проф. Кірконел, канадієць з четвертого покоління, згадавши, що є тепер до 450,000 українських скитальців, пригадує, що Велика Британія, Франція та Америка є тими християнськими державами, що від віків визнавали право азилю для політичних збігців. Він наводить факти себегубств серед скитальців, що їх силою відставляли до Совєтів, кажучи, що це є наслідки „угодової політики" супроти Сталіна, виявленої в Ялті. Представивши історію совєтської окупації в Україні, проф. Кірконел виясняє, що Совєти хочуть доконче винищити усіх свідків совєтської тиранії, а українські скитальці є саме свідками кривавого 21-літнього кремлінського режиму в Україні, включно з голодом і висилками міліонів на Сибір. Далі він передруковує лист українського, баптиського проповідника, Л. Жабко-Потаповича, що тепер є в Бельгії, в якому цей описує, що діється „поза залізною заслоною". Цей проповідник пише, що він і тепер зриваєтся у ночі з ліжка, як тільки затрубить авто, бо це на рідних землях сповіщало страшне лихо, а саме, що входять в хату енкавудисти, так, як ввійшли були в Добромілі й до нього. Проф. Кірконел домагається, щоб англо-саксонські держави сповнили свій християнський обовязок і ратували українських скитальців, признаючи їм право азилю, нанзенівські пашпорти та місце на життя в Европі чи в Америці.

З КИЄВА.

Совєтські джерела звідомляють, що при кінці грудня м. р. відбулася в Києві в салі Дому Червоної Армії „всеукраїнська нарада в справі розвитку сільсько-господарського тваринництва". Зібралися, як оголошуєтся, „кращі доярки, свинарки, конюхи, телятниці, чабани зоотехніки, завідателі тваринницьких ферм, голови колгоспів" і т. д. З доповіддю виступав комісар земельних справ Бутенко.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА ЗАТРИМУЙТЕ СВОЇ ВОЄННІ БОНДИ!